

KONSERVAČNÍ VÝTISK

12/75 8F

Československá televize

Materiál pro kolegium ÚŘ dne 11. února 1975

Předkládá: Dr. Vladimír D i v i š

I. náměstek ÚŘ ČST

ČESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE
studijní odbor
oddělení dokumentace a odborné informace
JINDŘIŠSKÁ 16, PRAHA 1

Zhodnocení vánočních a silvestrovských programů 1974

Materiál je předkládán
podle plánu práce
kolegia ÚŘ ČST

Návrh usnesení:

Kolegium ústředního ředitele

- 1/ Schvaluje předložený materiál s tím, že přednesené připomínky budou dodatečně do hodnocení zpracovány.
- 2/ Ukládá Programové radě ČST a COK, aby se nejpozději do 31.3.1975 zabývaly celkovou koncepcí vánočních a silvestrovských programů 1975. Na těchto programech se musí v r.1975 podílet všechny tvůrčí složky ČST svými nejlepšími pořady.

Bozor!!

projevit jim šéfredaktorům

Hodnocení vánočního a novoročního programu Čs. televize - 1974

Kolegium ústředního ředitele Čs. televize schválilo v říjnu 1974 ideovou koncepci vánočního a novoročního vysílání, která se opírala o úkoly zvláštního plánu ČST k 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou a určovala hlavní linii skladby. Vánoční programy byly zaměřeny především k významu rodiny v socialistické společnosti, zdůrazňovaly mravní otázky ve vztazích mezi lidmi a myšlenku hodnot ztělesněných v dítěti jako symbolu šťastného života.

Pro silvestrovský a novoroční program pak plán určoval, aby v pořadech zazněla radost, veselí a optimismus života naší společnosti a oslava úspěšně vykonané práce za třicet let výstavby nového řádu.

Návrh programu schválený kolegiem ústředního ředitele pro vánoční svátky kladl důraz na rodinný charakter koncepce skladby, v níž se musí výrazně zvýšit podíl her a pořadů pro děti a mládež. Pro hlavní večerní pořady stanovil plán zásadu, aby je mohly sledovat celé rodiny, aby stěžejní pořady pro mládež i dospělé byly premiéry z produkce československé a ostatních socialistických zemí a reprízové pořady, aby se zařazovaly jako žánrové zpestření v okrajových časech a ve II. večerním pásmu. Dále určilo kolegium ústředního ředitele, aby I. program o Štědrém večeru byl pro české země a Slovensko výhradně národní a po zbývajících svátečních dnech, aby byl koncipován jako program celostátní.

Do plánu jednotlivých dnů bylo nutné vnést některé korektury, z nichž pouze jedna se dotkla hlavního večerního pořadu I. programu. Plán předpokládal uvedení Dvořákova Jakobína 26. prosince, zařazen byl film Rozloučení s Petrohradem.

Podstatnější změny nastaly oproti plánu u hlavních večerních pořadů II. programu, kde odpadla zejména serie "milostných příběhů" z českých dějin.

Objektivní výsledky diváckého ohlasu potvrzují, že tyto změny zřejmě neměly podstatný vliv na spokojenost diváků s pořady, ani neměnily koncepci stanovenou kolegiem ústředního ředitele, protože v podstatě nestřídaly žánry, ale tituly. Navíc to umožňovalo i zvýšení bratislavského podílu na celostátním vysílání.

Průměrná sledovanost televizních pořadů I. programu byla 46 procent, index spokojenosti 5,8. Ohlas byl zjišťován u 82 pořadů vánočního týdne. Z celoročního výkazu 20 nejúspěšnějších pořadů je 5 pořadů z vánočního programu - tedy plných 25 procent.

Pořady pro děti a mládež

Na základě diváckého ohlasu a ohlasu v dopisech, které se vzácně shodují /pomineme-li extrémy/ měla drtivá většina pořadů pro děti dobrý ohlas. Tak např. seriál Pojďte pane, budeme si hrát sledovalo průměrně 27 % diváků - i 6,7. Seriál Ivanhoe sledovalo 53 % - i 6,5, reprízovaný film Miláček slonů /60 %, i 7,1/, pohádku Princ Chocholouš /67 %, 6,8/, Pověst o stříbrné jedli /49 %, i 6,3/ atd.

Celkem bez Večerníčku, uvedla Čs. televize jen na I. programu v týdnu od 23. prosince do 29. prosince 1974 52 pořadů pro děti a mládež, přičemž se respektovaly věkové hranice. I když na podstatnou část repríz schází výsledek diváckého průzkumu lze na základě dopisů, které máme k dispozici hodnotit skladbu programu pro děti a mládež jako velmi úspěšnou. Také novinové recenze se shodně vyjádřily vesměs kladně k pořadům i celkové skladbě programu pro děti a mládež.

Podvečerní pořady

Největší úspěch měly tradiční masové pořady Sejdeme se na Vlachovce /69 %, i 7,0/, Tak se hraje u nás /50 %, i 6,9/, dále to byl pořad Doma je doma /47 %, i 6,1/ a Stalo se nestalo /68 %, i 5,9/. Největší pozornost se soustředila u obou vánočních svátcích na film Děti ráje. 25.12. jej sledovalo 73 % diváků - i 5,6, 26.12 69 % - i 6,0. Vzhledem k stáří filmu a dějové

náročnosti nelze pokládat jeho zařazení za neúspěch. Je však otázka zda zapadl do celkové koncepce. Pravděpodobně, vzhledem k zájmu, aby se u obrazovky o sváteční dny mohly sejít celé rodiny, nebylo jeho zařazení nejšťastnější. Skutečnost, že byl mládeži nepřístupný mohla negativně ovlivnit jeho hodnocení. Shoduje se to i s některými názory v diváckých dopisech. Jako celek můžeme však podvečerní pořady hodnotit kladně. Měly 59% diváků - i 6,2, což je nesporný úspěch.

Hlavní večerní pořady

Hodnotíme-li celý vánoční týden a porovnáme-li jej s třemi hlavními dny vánočních svátků pak není podstatných rozdílů mezi procentem sledovanosti /75 %, 79%/. Ovšem při pohledu na index zjistíme, že celý týden má průměr 5,3, zatímco hlavní pořady 24., 25. a 26.12. mají průměrný index 6,3.

Tento rozdíl je způsoben především diváckým neúspěchem bratislavské inscenace Lupičů z Hammerpondu, která má i 2,3. Neúspěch komedie s písničkami Tři krtci pod Prahou ovlivnila oba srovnatelné údaje. Pokud jde o lupiče z Hammerpondu je třeba podotknout, že ani slovenští diváci nebyli s inscenací spokojeni /i 4,9/.

O hlavních svátečních večerech byly v prvním pásmu uvedeny: 24.12. film Tři oříšky pro Popelku /94 proc., 8,2/, 25.12. hudební komedie Tři krtci pod Prahou / 84 %, 4,3 na Slovensku 3,9/ a 26.12. Rozloučení s Petrohradem /58 %, i 6,4/. Celkový průměr 79% - 6,3. Ve srovnání s rokem 1973, kdy pořady tří hlavních svátečních dnů sledovalo 78 % diváků s naprosto totožným indexem spokojenosti 6,3. Nebyl to tedy ani krok vpřed, ani krok zpátky. A přece měly letošní vánoční pořady řadu nových momentů a mimořádných pořadů.

Celkovou úroveň hodnocení programové skladby ovlivnilo zařazení hudební komedie Tři krtci pod Prahou, která podíváme-li se podrobněji na hodnocení ostatních pořadů i z II. vysílacího pásma, měla neúspěch ve všech sociálních skupinách sociologického vzorku. Také v tomto případě se shodují novinářské kritiky

s odezvou v dopisech, které měla hlavní redakce programu k dispozici.

Za nejúspěšnější den je možné označit úterý 24. prosince už proto, že hodnocení je vzácně vyrovnané a odhlédneme-li nouzové řešení, jímž bylo zařazení Televarieté do nočního programu / 52 % - i 4,9/, nekleslo nikde pod hranici 5,5. Většinu pořadů hodnotili respondenti indexem nad 6,0. Tři oříšky pro Popelku se 94 % 8,2 a inscenací Pozdní léto / 76 %/ indexem 8,3. Tři oříšky pro Popelku se tak staly nejúspěšnějším pořadem roku. Nižší procento a pouze absence diváků připravilo Pozdní léto o daleko výraznější umístění v přehledu nejúspěšnějších pořadů roku 1974.

Rozhodnutí kolegia ústředního ředitele, aby večerní pořady od skončení I. vydání televizních novin byly natočeny do jednotlivých vysílacích bloků umožnilo lepší přípravu hlasatelských vstupů, což nesporně zvýšilo celkovou uměleckou sevřenost večera. A to všechno přispělo k jeho mimořádné úspěšnosti. Tyto okolnosti, i zkušenost s vyřazením Kabaretu u dobré pohody z vážných programových důvodů a jeho nahrazení pořadem Televarieté, signalizují, že je naléhavě nutné uvažovat o jednotné dramaturgii večera i v budoucnu. Je to možné jedině na základě dobré znalosti všech pořadů a přípravy hlasatelských vstupů. Bylo by zřejmě účelné vytvořit pro tento večer s dostatečným předstihem scénář schválený hlavní redakcí programu a zachovat materiální a technické podmínky přípravy celého večera.

Za pozornost stojí, že vedle mimořádného úspěchu filmu Tři oříšky pro Popelku, který v získaném ohlasu představuje absolutní rekord, se vymyká běžnému průměru i sledovanost ostatních večerních pořadů: Železná maska 85 % /7,0/, Vánice 80 % /7,2/, Tři krtci pod Prahou 84% /4,3/.

Pokud jde o II. program: sledovalo ho v průměru 5 procent diváků. Výraznější zájem získal v počtu diváků pouze film Muž s transplantovaným srdcem. Pravděpodobně to ovlivnil neúspěšný paralelní pořad I. programu /28.12/ - Lupiči z Hammerpondu.

Není bez zajímavosti, že ve vánočním týdnu výrazně stoupla i sledovanost I.vydání televizních novin /z 52 % na 57 %/, z i 5,1 na 5,3. Poměrně dobré hodnocení měly publicistické pořady Svět v roce 1974 / 44%, i 5,0/ a Československo 1974 /42 % i 5,4/.

Dopisy diváků

V podstatné části dopisů se odráží naprostá spokojenost s vánočními pořady se skladbou i možností volby mezi I. a II. programem.

Není nic nového při zjištění, že zpravidla se ozývají lidé nespokojení a že jen málokdy lze vyprovokovat pisatele ke kladnému vyjádření. Z psychologického hlediska je třeba vysoko hodnotit skutečnost, že se podařilo tuto mez překonat, protože pořady svým obsahem a uměleckou sdělností, pomohly vytvořit aktivně atmosféru jistoty a dobré pohody. Je to nezanedbatelný politický vklad do plnění hlavních úkolů Čs.televize. Zároveň je to měřítko pro práci v letošním roce.

Závěrem je možno konstatovat, že hlavní směrnice plánu vánočního programu, jak ji na základě dokumentů stanovilo kolegium ústředního ředitele, byla, bez ohledu na dílčí nedostatky, splněna. Tvůrčí úsilí redakcí i programu se cílevědomě a s politickou odpovědností vyrovnalo s úkolem připravit všem divákům program, který se nepodbízel, který naopak snesl přísná hlediska /až na ojedinělé kazy - Flamínek a Kdo v zlaté struny zahrát zná/ angažovaného programu, jehož oddechový charakter v období vánočních svátků vystupuje výrazně do popředí a plní tak politickou společenskou funkci.

Silvestrovský a novoroční program

K silvestrovskému programu se soustřeďuje tradičně pozornost celé veřejnosti. Nároky a požadavky neustále rostou. Pořady, které by pravděpodobně v normálních pátečních večerech měly mimořádný úspěch, váží se 31.prosince doslova na lékárnických váhách. Není to nepřirozené a tvůrci i program musí tuto tendenci brát důrazně na vědomí.

Oddělení sociologického výzkumu připravilo přehled sledovanosti a spokojenosti diváků u programově nejvýznamnějších dnů na sklonku roku a srovnalo je s rokem předcházejícím:

den	1974		1973	
	0/0	index	0/0	index
24.12.	52	6,5	47	6,2
25.12.	51	6,0	50	6,2
26.12.	43	5,8	43	6,1
30.12.	54	6,6	48	6,0
31.12.	63	6,4	55	6,1

Pozoruhodné jsou výsledky 30.12.1974, kdy skladba programu byla zcela úmyslně podřízena myšlence uvést divácky nejúspěšnější pořady, podle vlastního výběru hlavní redakce programu potvrzené programovým náměstkem. Ve svém celku tyto reprízy dosáhly u diváků totožného ocenění jako celky vysílané 24.12.1974 a 31.12.1974. Je to dobrá zkušenost, z níž je možné vyvodit závěr, že je možné zlepšovat reprízovou politiku a že dokonce ve vyjíměčných dnech je možné experiment opakovat, přinejmenším tradičně na závěr roku.

Další poznatek z vypracované tabulky svědčí o tom, že jako celek byl závěrečný den programově vyrovnaný a že tedy jeho globální odsouzení, jak zaznělo z některých kritik, není zcela spravedlivé a diferencované. Přitom nelze ani na okamžik zavírat oči nad nevyrovnaností jednotlivých čísel hlavního silvestrovského pořadu roku 1974 Silvestr je za dveřmi.

Většinu pořadů přijali diváci příznivě. Např. Dechovka pro každé počasí 44 %, i 7,3, Prima den 26 %, 5,5, Šest medvědů s Cibulkou 65 % i 6,9 /premiéra 80 %, 6,4/, Anton Špelec 86 %, 7,5/ v roce 1973 Ostře sledovaná banka 77 %, 4,7, v roce 1972 Nestárnoucí smích 63 %, 8,1/. Na film Anton Špelec se dívalo jen o 2 % diváků méně než na hlavní pořad večera.

Buřinky na cestách sledovalo 78 %, 6,8. Ještě Silvestr s Moravankou měl nejen vysokou sledovanost, ale i index 7,7. Vražda v ulici Lourcine předznamenala pokles spokojenosti /78%, 3,2/. Tento pořad doslova přerušil vlnu spokojenosti, k níž se diváci dostali až v závěru večera /či rána/. Skladba dne tedy dávala všechny předpoklady, aby silvestrovský den, večer i noc měly divácký úspěch.

Nebylo spravedlivé hodnotit jednoznačně negativně pořad Silvestr je za dveřmi. Už proto ne, že se pokusil o nové způsoby a přístup rozbil tradiční schéma. Nedokázal je však bezezbytku naplnit vyrovnanými čísly, větší společenskou angažovaností v hraných scénkách. Je pozoruhodné, že podstatná část dopisů, které má hlavní redakce k dispozici vyjadřuje sympatie k dvojici Sobota - Šimek i k trojici Sobota-Šimek-Nárožný.

Už předem mnoho lidí pokládalo nižší hodnocení hlavního pořadu za výsledek antipatií starších diváků. Z tabulky, kterou vypracovalo odd.sociologického výzkumu je patrné, že s věkem diváků přibývalo i spokojenosti s hlavním pořadem jako celkem. U diváků nad 60 let byla sledovanost 95 % a index 7,0!, zatímco u mladších diváků od 15 do 29 a od 30 do 39 shodně byl index 5,2. Zajímavý je i ohlas podle bydliště: venkov 90 %, 5,5 - město 87 % 5,6. Poměrně příkrý rozdíl je i mezi muži a ženami: ženy 88%, 6,1 - muži 89 %, 5,1.

Lze tedy soudit, že postoj k tomuto revuálnímu pořadu byl ovlivněn

- a/ nevyrovnaností uměleckou
- b/ individuálním vkusem /který nelze generalizovat a přesně identifikovat /
- c/ jeho poměrně slabým kontaktem s atmosférou dne a náladou diváka .

Pravděpodobně, i když to objektivně nelze prokázat, mohla mít vliv na celkové hodnocení hlavního pořadu i skutečnost, že lidé shromáždění u obrazovky potřebují, aby je televize spojovala při loučení se starým rokem a aby organicky spolu se všemi uprostřed hlavního pořadu jako jeho logické vyústění vítala nový rok.

Atmosféra pořadu Silvestr je za dveřmi se diametrálně rozcházela s atmosférou závěrečných hodin v rodině. Tento moment je neprokazatelný numericky, zdá se však logické, že sehrál psychologickou úlohu. Není asi šťastné odejít od diváka 40 minut před slavnostní chvílí a dát mu, byť v podstatě slušný pořad Pějme píseň dokola, který však musí působit neústrojně, neosobně. Ani u tohoto pořadu nebyl index spokojenosti výrazný /5,9/. Je třeba uvažovat zda v této skladbě nebyla rovněž chyba.

Navíc je otázka, zda je v autorských silách udržet 160 minut tempa hlavního pořadu a gradovat jej.

Rozhodně nutí k zamyšlení srovnání hlavních pořadů posledních tří let:

1972	Silvestr budiž pestr	86 %	i 7,3
1973	Vydržte do finiše	83 %	i 6,6
1974	Silvestr je za dveřmi	88 %	i 5,5

Program po půlnoci měl oproti předcházejícím rokům vyšší sledovanost a splnil z hlediska své funkce, hudby, která se nemusí sledovat, úkol. Také index spokojenosti je vysoký:

Vítáme nový rok	75 %	i 7,4
Pozdravy přátel	63 %	i 5,2
Sejdeme se v jedné kupě na Silvestra na chalupě	59 %	i 7,4
Muziky, hrajte nám	46 %	i 8,0

Poslední z uvedených pořadů je záznamem z Lucerny, kde se odehrává tzv. lidová zábava. Pořad zcela nenáročný, umělecky chabý, s podprůměrnou konferenciérkou, který lze bez úpravy pravděpodobně jen těžko vysílat jindy a v jiný čas, má i 8,0 a měl by tedy být nejlepší ze Silvestra. Je právě jen dokladem, že jeho vysílací čas od 01.50 odpovídal atmosféře diváků /i jejich náladě/, kteří ho sledovali /46 %/.

V závěru lze hodnotit silvestrovský den jako úspěšný celek ve srovnání s roky předcházejícími. Rozhodně však signalizuje jisté ustrnutí hlavního pořadu večera, který bude třeba ještě zevrubně a zvláště podrobit všestranné analýze. Příkrý názorový rozpor u diváků našel ohlas i v tisku, což není špatné znamení; nešel v žádném případě do prázdna a je základnou, z níž je možné vyjít při tvorbě koncepce pro letošní rok.

V každém případě je letošní silvestrovský pořad vážným poučením. Nemělo by se rozhodně jít jen cestou hledání jednoho jediného výrazného těžiště večera, které nutně koncentruje i nepřiměřené požadavky a oslabuje navíc pozornost rovnoměrnému rozložení sil a žánrů. Silvestr jako celek nemůže být záležitostí jedné jediné redakce, ale měly by se k jeho dramaturgii i konečné realizaci koncentrovat nejlepší síly z celé televize, všech redakcí.

Programová rada a celostátní odborná komise by se měly zabývat návrhem skladby nejpozději v dubnu /tato zkušenost pochopitelně platí o všech exponovaných dnech konce roku/ a předložit ji ke schválení kolegiu ústředního ředitele.

Navíc je nutné při koncipování skladby důsledně uplatnit alternativní pojetí II. programu. Všechna pozornost se dosud soustřeďuje na I. program a II. zůstává zcela mimo zorný úhel tvůrců i diváků. Varovným signálem jsou v tomto směru zkušenosti z 31.12.1974. Průměrná sledovanost II. programu byla 3 procenta, i 6,3. Přitom některé pořady sledovalo 0 %, 1% a 2% diváků. Výjimku tvořila komedie Hračičkové a drak /6%, i 5,6/ film Mnoho opatrnosti pro nic /5%, i 6,3/ a pořad Ty hvězdičko malá /5%, i 3,4/.

Také periodický tisk se prakticky k II. programu nevyjadřuje. Je to vážná chyba, kterou z naší strany lze ovlivnit i důmyslnější koncepcí skladby, při níž divák může volit pořady z obou programů, jejichž časová posloupnost by měla tuto volbu usnadňovat. Stal by se tak vlastně spolutvůrcem skladby.

Novoroční program

V týdnu od 30.12. do 5.1.1975 byly dokončovány seriály pro děti a mládež, k nimž se nemusíme vracet, protože byly zkoumány již v souvislosti s hodnocením vánočního programu. Vzhledem k trvajícimu volnu dětí bylo správné zařazení vhodných pořadů, které našly i potřebnou odezvu.

Za zvláštní zmínku stojí vřelé divácké přijetí reprízy převzatého představení z Národního divadla v Praze Naši furianti, na něž se dívalo v neděli 5.ledna dopoledne v 9.30 hod. 48 % diváků a ocenili uvedení indexem 7,2. Neúspěchem naproti tomu bylo zařazení Nejedlého Tkalců do odpoledního vysílání téhož dne /15%, 3,0/. Adekvátní by bylo uvedení na II.programu.

Dobrý ohlas měly podvečerní pořady uvedené mezi 1.1. až 5.1.1975. Nad průměrem i 5,7 byla jediné opakovaná estráda Myslivečku, kdybys chtěl /7,0 - 72%/. Hlavní večerní pořady na první pohled mohou uspokojit odezvou i sledovaností /průměr 70% - i 5,9/. Avšak v tomto průměru se skrývá umělecká a politická prohra pořadu ostravského studia Když chlapi dají slovo. Hra ze současnosti musí být umělecky silná, neschematická, autorsky, dramaturgicky a režijně zvládnutá, jinak je bumerangovým efektem. Na ostravský televizní film se dívalo 62 % diváků a ohodnotilo jej známkou 3,2. Shoduje se to jistě i s názorem profesionálním. Neobstojí žádné jiné vysvětlení než pokládat pořad za neúspěch. Ohlas Dvořákových Rafanů, Dusilovy Dlouhé cesty a dalších, svědčí o tom, že neschematickou hru, umělecky silnou, s ideovým nábojem současnosti diváci přijímají bez předsudků.

Nízké hodnocení měla i komedie Hračičkové a drak /65 %, i 5,4/.

Bakaláři měli tradiční vysokou sledovanost /87 %, i 6,8/. Pozoruhodné je přijetí seriálu Byl jednou jeden dům /83%, i 6,6/. Při respektování zákona seriálu, kdy hodnocení je zpočátku rezervované, vymyká se uvedení obvyklému průměru. Také zde se shoduje divácký názor s odborným a politickým pohledem. Dnes už je jisté, že seriál úspěšně zasáhl široký divácký okruh a že

při jeho dějové a dramatické gradaci skončí s velkým úspěchem.

Pokud jde o noční programy hodnoceného období překvapuje nezvykle vysoká sledovanost filmu Zlá noc /80%/ a zároveň i divácká spokojenost /i 6,1/.

1. leden 1975

Skladba dne odpovídala jeho významu, jak je fixován ve vědomí všech občanů. Objektivní výsledky ukazují, že to byl den správně laděný a že v něm vynikly všechny stěžejní pořady, o něž se plán opíral.

Novoroční koncert sledovalo 23 procent diváků /index 5,4/. Dobrý ohlas měla odpolední premiéra televizní inscenace podle novely Antonína Zápotockého Barunka /50 %, 5,5/. Nad celkový průměr vyniká novoroční projev generálního tajemníka ÚV KSČ dr.G.Husáka /56%, i 7,1/.

Hlavní večerní pořad, televizní zpracování Smetanovy Libuše sledovalo 55 procent diváků a svou spokojenost vyjádřilo i 7,4. Ohlas v dopisech i v novinářských recenzích potvrzují resp. jsou totožné s naším sociologickým výzkumem. Výhrady byly prakticky jen k některým stránkám režijního pojetí zpracování, zejména v závěru inscenace.

Připočteme-li k celkově vypjatě angažovanému dni, který se opíral o vážné pořady, i značnou diváckou pozornost u televizních novin /48%, i 5,4/, pak rozhodně svou skladbou, již odlehčoval prakticky jen přímý přenos mezinárodních skoků na lyžích, splnila skladba programu své poslání a Čs. televize zahájila důsledně a s dobrým ohlasem jubilejní rok osvobození Československa Sovětskou armádou.